

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 cèntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIOS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s'emetin á la Redacció, se'n donará compte en lo Setmanar

Any 3.º

Dissapte 15 d' Agost de 1896

Núm. 122

SECCIÓ GENERAL

L' Espanya y l' Europa

No, lector, no t' alarmes pel títol: no volem parlar d'alianças. Ja saps que, gracias á Deu, nosaltres fem tot l'esforç possible per sobreposarnos á las explosions del histerisme públich y fugim de que 'ns esquitxen. Las manifestacions de la Corunya, de Barcelona, de Madrit, de Valencia, y las recíprocas de Perpinyá, de Montpeller, de Marsella, etc., etc. ni 'ns entusiasman ni 'ns donen prova de res, com no sia de nostra miseria sempre creixent, y 'n fem tant cas com del que hem trobat avuy. Desgraciadament estan penetrats y ben convençuts de que á cap nació serviria de res nostra amistat y de que ningú la necessita ni ningú la desitja. A tal decadencia hem arribat que mentres qualsevolga petita cosa que s'esdevinga á la Bulgaria, commou á l'Europa, mentres lo que está passant ara á l'illa de Creta subjuga l'atenció del mon enter, nostras penas y desgracias no encaparran á ningú y lo millor que inspirám es llástima.

Y aixó es més trist si 's té en compte la circumstancia de que 'ls altres pobles europeus no están nets de tara y en ocasions son tant histèrichs, tant bullanguers y tant ridícols com nosaltres; però ells per ço se saben entendre y están en lo cas d'anar tirant y de fer cara á tots los conflictes interiors, y sobre tot exteriors, que se 'ls pegan presentar. ¡Quina gran cosa es cuydarse de casa!

No, ho repetim y ho creyem, mal que 'ns pese, de la manera més absoluta: ningú'ns necessita, ningú'ns vol y en lo concert de las nacions som un zero á l'esquerra. Si alguna cosa volen, si alguna cosa desitjan, será que s'acabe de consumir nostra ruína per fer tots llenya del arbre. Per ço son més tontas las manifestacions sense to ni so que fan alguns papanatas ab la miserable pretensió de demanar una aliança, la qual se demana, encara que sia dissimulantho ab crits d'amistat y abraçadas fraternals, de tal forma y manera que aqueixos que parlan del *orgullo español* y del *punonor nacional* veuran que 'ls cau la cara de vergonya quan se'n adonen. ¿No es una verdadera humiliació lo que s'ha estat fent de proclamar en manifestació pública alianças que no més son possibles en la malaltia imaginació d'algun mitjà *tribuno* de café ó d'alguns periodistas de *diario de la noche*? Y lo més divertit es que, actualment, mentres á Valencia aclaman als francesos, en Andalusia aclaman y festejan als alemanys, com ho farían als japonesos si fossen japonesos los turistas que van á visitar los monuments á Granada. Home, basta aqueixa aclamació als alemanys per que 'ls francesos nos girassen la cara y 'ns diguessen: ¡anda allá, banderetas! Y, no obstant, á nosaltres nos cau molt bè aixó que sembla contradictori. Los músichs francesos van á pendre part en las festas de Valencia y está bé que, com extrangers que son, se'ls fassan obsequis. Los alemanys fan als andalussos l'honor d'anar á admirar sos grans monuments arábichs y es molt just que correspongan, com fan, á aquest honor. Aquestas manifestacions de simpatía al extranger resultan per ell una prova del bon esperit d'hospitalitat que anima als espanyols, y, ho repetim, quan no son exageradas, com ara ho resultan, son molt bonicas y ennobleixen els cap dubte á qui las fa y á qui las secunda. Nos telegram, donchs, d'aquest tira y afliuxa; de que 'ls obsequis als alemanys neutralisen los obsequis als francesos y crega aixís lo mon que no hi há en nosaltres verdadera intenció de captar alianças y que tot es cosa del natural expansiu y una mica bulliciós dels espanyols.

Repetim que no anam á tractar d'alianças y ja'ns ab greu que, no volent tractarne, n'haguem parlat. De lo que volem dir alguna cosa es del paper que

avuy estam fent devant de l'Europa, que podria acabar de convencera, si ja no n'estas de convençuda, de quins aliats seriam nosaltres. Perque, efectivament, fóra divertit, si no fes reguinnar, lo que está succehint ab aquestas Corts y ab aqueix govern, ab aqueixas majorías y aqueixas minorías, en una paraula ab tota aqueixa farsa madrilenya que després d'havernos perdut y desacreditat materialment, está empenyada en fernos perdre també l'últim reste del crèdit moral. Tot-hom ho está dihent: Cuba's pert; las plujas y las maldías paralisen l'acció de nostres soldats; lo separatisme ocult treballa tant y tant fort que no ha pogut escaparse de la policia tocatazana que nosaltres gastam; en Macéo está á punt d'atacar la *trocha* de Mariel; las expedicions filibusteras son tant repetidas y venturosas que no hi há altre remey qu'excitar la cobdicia de patrons y capitans oferint recompensas als que'n fassan entrega, com avans se posavan á preu los caps dels malfactors; tot per aqueix cantó y pels altres es negre y nubulós, y, no obstant, los pares de la patria, desafiant la calor, dasafiant lo malestar de Madrit en aquesta temporada, com si fossem en temps de pau octaviana, se gosan en posar dificultats al govern, adoptan la política obstruccionista y fan encara alguna cosa més que no solen fer en temps normal: indisposarse certa minoría ab l'illustre jefe que no pot ó no vol seguir en aqueix camí esbojarrat als súbdits rebel·des. Y'l govern empenyat en que aixó ha de continuar, que las Corts han de aprobar tots los projectes presentats y especialment lo pressupost; com si sense Corts no hagués fet lo que li doná la real gana y com si no estés disposat á ferho tant aviat com estigan tancadas. ¿Voleu esser obstruccionistas? Donchs ¡andal! anáu á esserho á casa vostra; jo tanco aixó ab pany y clau y ja m'enginyaré per tot lo que convinga.

La comedia parlamentaria es una cosa molt trista y vergonyosa en tots los païssos, però'l patriotisme ó lo que sia, l'interés per lo que convé al Estat, ordinariament se sobreposa, y, si no's sobreposa, lo govern *gubern* y procura demostrar que no son los *galls* del parlament los que han de portar l'administració dels interessos nacionals. Aixó ho hem vist principalment á l'Inglaterra, á l'Alemanya y en la mateixa França. Y fins á l'Italia, davant de la tremenda derrota d'Amba Lagi, los del Parlament oblidaren la política, tots los dits assenyalaren á un mateix culpable, y en Crispi, que semblava incommovible, en Crispi qu'encara tal vegada té en lo poder més arrels de lo que la gent se figura y qual reivindicació, justa ó injusta, podem tornar á veure, en Crispi caygué y caygué ab estrèpit. Aquí no, aquí'l patriotisme es de focs artificials, de cohets oratoris, y prou. Nosaltres compendriam que las minorías fessen obstruccionisme y tot lo que bé'ls aparegués per aterrar l'actual govern, si l'actual govern era á totes llums inepte per dominar lo gran conflicte en que'ns trobam embolicats y que fins, com s'es temut, podria portar complicacions internacionals; pero ferli la guerra en alló cabalment que li ha de servir per sortir de tant compromesa situació no'ns apar un gran patriotisme. Y aixís es com ho judica l'Europa segons veus de la premsa extrangera. Ells s'admiran de que al peu del abisme, sentint poderosament l'amenaça de cáurehi, nos entretingam á disputar si l'un es més lleig que l'altre. Ells se'n admiran, perque, á pesar de que no'ns tenen ja per res com més amunt deixam dit, encara'ns fan lo favor de creure que no hem perdut fins á tal punt lo sentit comú per deixarnos perdre miserablement y ab plena consciencia com nos deixam perdre.

Donchs es aixís, amiguets, y á nosaltres, que ho veiem més de prop, ja no'ns estranya. Nosaltres; de qui dirian que no som patriotas, que som exclusivistas y que atentam á la *unidad nacional*, nosaltres nos hem estat dolent d'aixó tot veyentho venir y hem anat augurant un desenllac trist del conflicte, desenllac que som los primers en horrorisarnos de que vinga. ¿Que pot esperarse de la gestió d'uns govèrns que, per actius, honrats y patriotas que sían, per grans y acer-

tats que sían los esforços que fassan, están en constant perill d'esser victimas d'una mesquina intriga parlamentaria? L'Azcarrega ha sigut alabat per tothom, segurament ab plena rahó, admirantse de lo que ha fet y de la quietut ab que ho ha fet, y, no obstant, ¿está ell segur de no entrebancarse ab qualsevolga petita cosa com s'entrebancá en Martinez Campos? ¿No'ns han dit ja alguna vegada que havia estat á punt de topar ab l'entrebanch?

L'Europa'ns censura y mereixem aquesta censura. Y aixó vol dir que aviat ja no inspirarem llástima, sinó despreci. Y aném fent. Vingan discursos y sollicituts d'alianças.—M. R.

(De La Veu del Montserrat.)

La Arquitectura Románica Catalana

Conferencia donada en l'Ateneu Barcelonés.

(Continuació)

LA INFLUENCIA BISSANTINA

Aquesta terra que havia sigut romana durant sigles, que resistí'l poder vissigot fins al regnat d'Eurich, que havia combatut á Wamba, rey del mitjdia, en defensa del Paulus, rey de la Espanya del Norest, anava á eixir á la llum del sol retirada la mar que la cubria.

Eran precisos grans cataclismes, perque l'infantar dels terrers, lo parir montanyas, lo naixement de pobles van acompanyats de grans crits de dolor y sofriments horribles.

La embestida del exèrcit barreja d'arabichs y d'africanos, confusió de nacions, d'extranyas religions y llenguatjes, de totes rasses y colors y menas, arribant fins al Pirineu, saltantlo com una onada colossal, extenentse com una rinhada cap á Fransa.

La embestida fent retirar la mar del poble franch, romá é ibèrich terras avall.

Be ho diu l'acta de Consagració de la Seu d'Urgell del any 810 quan parla «de la iglesia construhida pels fills y destruhida pels infiels que nostres pares vege ren restaurada en temps del senyor y piados emperador Carlemany.

Era l'comensament d'una restauració gran y las paraulas del notari que assistia á la dedicació de la Seu tenen quelcom de simbólich.

L'art era destruhit, las iglesias eran en ruinas y la época que presideix com una gran figura l'Emperador Sant Carlemany á qui'l poble catalá ha venerat en los altars, fou la época que, arreplegant las ruinas vissigodas y romanas, refeu iglesias, fundá monastirs de Sant Benet, centres de conreu de terras, de conreu d'esperits.

Aquest art carlovingi fou un art oriental, fou un reflexo pobre de las construccions de Bisanci, l'centre allavors de la civilisació d'Europa.

En Violet-le-Duc parla d'aquesta renaixensa y diu que: «Carlemany, sortí en mitj d'aquest caos, intentant ab sols la potencia de son geni establir una mena d'unitat administrativa, reprenent lo fil trencat de la civilisació per relligarlo. Carlemany volgué fer una renaixensa. Las arts modernas deurian aprofitarse d'aqueix suprém esforç, no per seguir lo camí marcat per aquest gran geni, sino apropiantse 'ls elements nous que va anar á cercar al Orient. Carlemany compregué que las lleys y la forsa material son impotents pera reformar y organizar los pobles ignorants y barbres sino 's comensa per instruhirlos. Comprengué que las arts y las lletras son un dels medis més poderosos que oposar á la barbarie. Mes en Occident los medis li mancavan; temps feya que 'ls últims recorts de las arts antigues havían desaparegut. L'Imperi d'Orient, que no havia sigut invadit pels pobles barbres, conservava sas arts y sa industria. En lo sigle VIII be faltava cercar qui sapigués la práctica de las arts. De temps Carlemany havia tingut freqüents tractes ab l'emperador d'Orient, se trobava en bonas relacions ab lo califa Hauroun que li cedí en 804 la

Terra Santa. Després de 777 Carlemany havia fet un tractat d'aliança ab los reyalmes moros de Zaragoza y Osca. Per aqueixas alianças tingué medi de saber lo desenrotlló de sos coneixements científichs y artístichs. En aqueixa época 'ls moros d'Espanya, com los de Siria, estavan molt avansats en ciencias matemáticas y en la práctica de totas las arts, y encara que 's diu que Carlemany enviá á Roma en 787 gramátichs, músichs y matemátichs de Fransa, es més verossímil que 'ls enviés á sos aliats de Siria y Espanya perquè podém judicar pels monuments romans d'aqueixa época á quin grau d'ignorancia havían arribat los constructors de la capital del mon cristiá.

Més per tradició, pera Carlemany tot devía venir de Roma; era primer que tot emperador d'Occident, no podia creure que la llum pogués venir de cap lloch més. Aixís á la renaixensa romana que volía fer, tingué de barrejarhi, per la forsa de las circumstancias, elements estrangers que devían prompte fer apartar las arts del camí per hont volen portarlas. L'emperador podia retornar á las tradicions del govern romá, fer las lleys totas romanas, forjar una administració cópia de la administració romana, més, per poderos que fos, no podia decretar un art. Per ensenyar dibuix als pintors y matemátichs als arquitectes era necessari fer venir professors de Bisanci, de Damascá y de Córdoba, y eixas llevors exóticas portadas á Occident entre 'ls pobles que tenían rassa propia, devían engendrar un art, que no fou l'art romá ni l'art d'Orient, més que, venint d'abdos orígens, devía produhir un nou tronch ab tanta vida que extengué sas branques fins á las encontradas d'ahont havia vingut la llevor.»

D'aquí 's dedueix que la influencia dels franchs en nostra Catalunya no serví més que d'intermedi per portarnos l'art que 's desenrotllava á Bisanci y á Córdoba, art que si després, unit en esposallas ab lo llatí, engendrà lo de la época románica, de moment bastí iglesias, com las de Tarrasa, ahont la planta y lo alsat senyalan en la historia de la arquitectura 'ls jorns en que aquest maridatge no s'havia verificat encara.

Ara bé, la arquitectura del poble alarb durant la época en que pogué influhir en la renaixensa iniciada per Carlemany era una barreja d'elements romans y bizantins, sens haver engendrat encara 'ls caracters típicchs d'aquell art filigranat que decorá 'ls encantadors palaus d'Andalusía.

L'art que 'ns portaren los franch no fou, donchs, ni podia ser més que aquell format de las despullas del Occident influhit per las construccions dels antichs imperis orientals y que sapigué armonisar la cúpula ab lo plan quadrat y adornar los elements del edifici ab aquell sens fi d'entrellassats y policromar los lliços paraments ab la riquesa de sos mosáichs, logrant tórser lo camí seguit fins allavors per l'art arquitectònic y fent que 'l mon cristiá acudís á Santa Sofía per bastir nous temples al Senyor.

La arquitectura que bastí la iglesia d'Aquígrán, imitació de Sant Vital de Rávena, la que aixecava 'ls ábsis trilobulats de las voras del Rhin, la trobém també á Catalunya portada per Carlemany, Lluis lo Piadós y Carles lo Calvo en las iglesias de Tarrasa, esperant la hora de fòndres en una unitat ab l'art llatí per engendrar nostra arquitectura dels sigles X, XI y XII.

Tal es lo caràcter de las iglessias del sigle IX de Sant Pere y Sant Miquel de Tarrasa. Entrém en la iglesia de Sant Pere; atravesém la nau de construcció posterior; dirigimnos á son extrém oriental; passém per sota l'arcada de triomf que precedeix al santuari, com avans precedí al lloch ahont se sentava 'l tribunal en las basílicas romanas y observém com l'antich ábsis se converteix en un quadrat en tres de quals caras s'obran nixos esfèrichs que permeten augmentar fins á tres lo número d'altars. Son los *transseptum* terminats en hemicicles com en las basílicas de Bethlem y de Sant Nasari de Milán, que s'han escursat fins á engendrar aquellas formas, usadas ja á Roma en lo sigle III á Sant Damás y en lo cementiri Calixto, y que prengueren carta de naturalesa en las de Deipara, de Bisanci y en la de Hebessa construhi das en los sigles V y VI y que trobém en nostra Catalunya en lo sigle IX en la iglesia desapareguda de Sant Vicens de Torelló y en construccions posteriors com en las iglesias de Montgrony, á Sant Nicolau de Girona y á Sant Pol de Sant Joan de las Abadesas.

Lo plàn del ábsis de la iglesia de Sant Pere respón ja á tradicions bizantinas, més l'alsat confirmarà plenament nostra afirmació. Una volta vaida cobreix lo quadrat de la planta y en aqueixa, com en Santa Sofía, s'obra la típica cúpula que, si be modificada per sigles molt posteriors, presenta en son conjunt la fatxa ab que la contemplarian la gent del sigle IX. Com en los temples orientals, en fi, 'ls mosáichs, *opus musivum*, adornavan lo lloch ahont s'aixecava l'altar

principal, débil memoria dels que ornamentavan los temples de Bisanci, y las pinturas omplían voltas y parets.

Eixa forma lobulada s'acusa perfectament al exterior presentant la degradació de teuladas com en las iglesias d'Orient.

Més que en la que acabém de descriure, ahont trobarém la copia perfecta de las iglesias orientals es en la de Sant Miquel.

Archs semicircolats, que s'apoyan en los murs y en las columnas del centre, aguantan las voltas de cuart d'esfera en los ánguls y d'aresta en los brassos de la creu, seguint també tradicions de la escola oriental. Demunt d'aqueixa construcció, descansant sobre vuyt archs peraltats que estreban sobre las columnas citadas, s'aixeca 'l cimbori, quadrat en sa basa, cobert per la oriental cúpula y enllassat ab ella per quatre trompas. Tot es en ella bizantí. Com á Santa Sofía de Constantinopla, las columnas procedeixen de distintas construccions, y si allí 'ls diferents temples d'orient y occident hi enviaren lo tresor de sos marbres, sas canyas robustas y luxosos capitells, á Sant Miquel de Tarrasa l'art romá y l'art visigoth hi trasmeteren sos elements pera sostenir la cúpula, migrada y pobre si 's vol, més que venia á recordar als cristians de ponent la pompa dels edificis que s'aixecavan en lo Baix Imperi. Com allí la diversitat de bases de procedencia llatina, barbrament talladas, formadas de bocells y filets, variadas en altura segons ho exigía la canya á que devían adaptarse; com en l'art bizantí, la senzilla motllura senyala 'l rasament dels archs y de las voltas; com en ell, un quart d'esfera cobreix l'ábsis, com en ell, en fi, tres finestras oberatas en aquest iluminan lo santuari.

Tením, donchs, que las iglesias de Tarrasa senyalan la vinguda en lo sigle IX d'una influencia que 's fa notar en otras semblants construccions y que continúa durant lo sigle X, com es de veure en las retondas de Tona, Llussá y Pobla de Lillet; en la creu grega del plan y en lo cimbori de Sant Pere de las Puelles y Sant Pere de Casseras; trascendent en l'art románich del sigle XI, los ábsis de Montgrony y Sant Nicolau de Girona, los cimboris de la major part de nostres temples y la ornamentació casi oriental.

De nova manera l'artista colocá 'ls capitells en sa basílica. L'arch adovellat s'introduhí en la arquitectura romana sota l'entaulament que sostenían las clássicas columnas. La tranzició á la arquitectura en arch aixís devía ferse. Un jorn una má atrevida rompé la llinda consagrada per egipcíachs, grechs y romans; l'arch trencá la ratlla horizontal y pujá demunt l'entaulament; lo capitell en lloch de sostenir á aquest comensá á apoyar á aquell, mes no sens que, com á recort d'antiguas costums, quedés entre 'l rasament y l'abach quelcom del arquitrau, lo fris y la cornisa, engendrant las impostas de las basílicas dels últims anys del Imperi. Ve l'artista goth y esborra com inútils lo fris y l'arquitrau, deixant tant sols la cornisa, reduhintla ara á una série de bocells, ara á un plá mal treballat, dant lloch á eixos elements que en Sant Miquel de Tarrasa aprofitá l'arquitecte del sigle IX, pera trasmetre al esdevenidor la idea dels exagerats abachs que, apoyantse sobre las delicadas fullas dels capitells, originaren la típica forma que prengué eix element en l'art románich.

L'art grech colocava un mateix ordre en cada frontispici y, si alguna volta, com en lo temple d'Egina, li era precís superposar pisos, la unitat dels ordres no 's rompía. L'art romá comensá per superposar distints ordres arquitectònichs y acabá, quan obligat per la decadencia aprofitá elements d'altres construccions, per prescindir de la igualtat de capitells en un mateix pis del edifici, com se nota en la basílica de Sant Pau de Roma, mes conservant en lo possible la igualtat de modulació. L'art del sigle IX aná més enllá y aplegá en la iglesia de Tarrasa columnas de modul distint, escursá canyas y trossejá capitells introduhint la llibertat en las proporcions de la columna que entronisá com á principi de sa teoria nostre art románich.

(Seguirá)

J. PUIG Y CADAVALCH

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 12 d'Agost (2.ª convocatoria).—Presidí l'arcalde accidental, ab assistencia de 3 regidors y se prengueren los acorts següents, després d'aprobada l'acta de la anterior.

Donar permís d'obres á D. Joseph M. Casadevall y á D. Sebastia Gibert, pbr.

Adquirir per concurs 360 metres cúbichs de grava pera arreglar carrers.

Adjudicar la construcció de la clavaguera del carrer d'Abeura-

dors, provisionalment á D. Rosendo Mollera per 2.170 pessetas. Y, mediant sorteix, resultaren nombrats pera formar part de la Junta municipal de vocals associats los senyors D. Esteve Puig, don Francisco Pons y D. Joaquim Aguiló en substitució de tres dels sortejats anteriorment que resultan viure fora de Gerona.

En la sessió extraordinaria celebrada 'l dia dotze per la Diputació provincial, á mes de varis acorts d'interés particular y d'altres d'aprobació de trassats de varias carreteras de l'Estat en estudi, s'acordá concedir la jubilació á D. Vicens Rodas, comptador que fou de fondos provincials y proposar la terna pera la provisió definitiva d'aquest càrrech per lo següent ordre: 1.ª, don Vicens Cánovas; 2.ª, D. Anicet Ibrán y 3.ª, D. Joseph Vidal.

—Nostre colobrador y consoci D. Narcís de Fontanilles ha obtingut en lo certámen de Gracia dos accessits per sas composicions poéticas *Nupcial* y *A la memoria del fundador del Teatre Catalá en Frederich Solér*. Lo felicitem.

—La festa del Barri del Mercadal ha sigut aquest any molt lluhida, prenthi part les orquestes Harmonía gerundense, La Principal de La Bisbal, una de Cassá de la Selva, altre de Santa Coloma y altre de Banyoles.

—S'han convocat exámens extraordinaris d'ingrés en las Academias militars pera 'l dia 16 del próxim uovembre. Las plassas á que 's pot optar son: 400 pera infantería, 60 pera cavallería, 90 pera artillería, 35 pera enginyers y 80 pera administració militar.

—Lo Congrés ha aprobat l'inclusió en lo plàn de las del Estat d'una carretera que desde Riudellots de la Selva vagi á S. Martí de Llémána en la nostra provincia.

—Los excedents de cupo de l'any 1894 han sigut cridats pera incorporarse á filas lo primer de Setembre. Se'ls faculta pera redimirse fins al dia 31 d'agost.

—S'ha facultat als catedrátichs d'Institut pera jubilarse posant substitut.

—Dimecres sortí de Rosas pera Nápol's l'esquadra inglesa, qu'ha fet aquestos dias exercicis y evolucions en aquella badía.

—Les montanyes de Montlluys y de prop de Nuria á Cerdanya están cobertes de neu.

—Nostre consoci y amich D. Pere Aliu ha tingut la desgracia de perdre una nena de pochos anys. L'acompanyém en lo sentim.

—Las bases pera la subasta del Teatro en las próximas firas, son las següents: la temporada durará desde 'l 15 d'Octubre al 8 de Novembre. S'han de donar 20 funcions d'òpera ó sarsuela; los plechs se poden presentar fins á las deu del mati del dia 16 d'aquest mes; s'ha d'abonar á l'Ajuntament com á *minimum* lo dotze per cent dels ingressos de taquilla y abono, y per últim l'Ajuntament se reserva la facultat de rebutjar les obres que no cregui dignes d'esser representades.

—La Tesorería d'Hisenda recorda als Ajuntaments lo deber de cobrar lo primer trimestre de consums, ingressant á la Caja de l'Estat lo que li correspon; quin primer trimestre se pot cobrar encara que no tinguin lo reparto aprobat, en virtut del art. 99 del Reglament del ram.

—La proposició de lley relativa als terrenos filoxerats que s'tracta de presentar á les Corts, conté 'ls extrems següents: que s'entendrán per filoxerats los terrenos de vinva qu'agin perdut los dos tersos de la seva forsa productiva; que s'eximexen de contribució per cinch anys las vinyas que s'plantin de ceps americans resistent; y que se suspengui 'l procediment d'apremi als amos de terrenos filoxerats que tinguin tramitanse l'expedient d'exempció.

—S'ha establert á Barcelona una ACADEMIA TECNOLÓGICA (Pelayo, 2, 2.ª) preparatoria pera la carrera d'enginyer industrial, dirigida per D. Pere Rius y D. Ramón Pons, y una altre ab lo titol de ACADEMIA NEWTON (Corts, 220, bis, principal) dirigida per D. Antón Pons y Bas, dedicada á las ensenyansas indispensables als *Directors d'obres particulars, Contratistes d'obres públiques, etc.*

—Segons un colega local ha presentat la dimissió la Junta provincial del partit carlista en la nostre provincia. Aquestos senyors, avans tant units, densé que prenen part en la política menuda fa temps que no s'entenen.

—Demá diumenge, celebrará sa primera missa en l'iglesia parroquial de Celrá, son poble natal, lo Reverent D. Francisco Veray y Vallés, germá de nostre estimat consoci D. Joaquim. Serán padrins son altre germá D. Jaume ab la seva jove esposa D.ª Maria del Rosari Pallimonjo. Les papeletes de convit están ercrites en catalá. Doném la nostra més coral enhorabona al nou sacerdot y á tota la seva distingida familia.

—Ha sigut aprobada pel Senat la proposició de lley declarant d'interés general la construcció del port de Sant Feliu de Guixols.

—S'han concedit los honors de Jefe superior d'Administració á Don Leopold Gonzalez, cunyat de nostre consoci D. Joseph Jubany.

—FIRAS Y FESTAS.—Firas.—Dia 16, Caldas de Malavella y Castelló d'Ampuries.

Festas majors.—Dia 16, Arbucias.—17, Riumors.—21, Blanes y Sant Privat de Bas.

—J. LLINÁS Y C.ª.—BANQUERS.—*Ciudadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d'Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interés.

—CAJA D'ESTALVIS DE GERONA.—*Ciudadans*, 16, y Llebte, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetas.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S'admeten los dilluns, dious y dissaptes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12. Pera les devolucions los matexos dies y horas.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

L' UNIO AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL.—Emissió de 20.000 accions de 125 pessetes una. En les oficines de la casa de banca J. Llinás y Companyia, queda oberta durant les hores de despatx que la matexa té establertes, la subscripció a les expressades Accions, y se proporcionan los prospectes y deménotícies que s'ecessin.

VARIETATS

Rodalia de la Vegueria de Gerona.

D' un llibre de notes que fôu del Notari de Gerona, Onofre Caxas, copiem lo document que segueix.

«Hoc est exemplum fideliter die mense et anno infrascriptis per me notarium infrascriptum Gerunde sumptum a quodam copia authentica Rodaliae Vicariae Gerunde in papiro exarata per publicum Notarium clausa et tabellata non viciata nec suspecta sed omni prorsus suspitione carente tenoris sequentis.

La Vegaria de Gerona comença al maresma de Caldes de Starachs, la ius en la mar e compren lo Castell de Muntpalau e travessa a Munt-negra e ix á la riera de Galba e puja per les muntanyes de Muntseny e passa sobre Spaniella, e travessa les muntanyes, e ix al pont de Roda e torna al coll de la Cabia vers Gerones, e travessa les muntanyes, e compren Cabrares, e Rupit, e la vall de Ozor e Estoles e Çales e la vall de Llemana e Estoles e ix entro sus devers Finestres é travessa la serra, e eix entre sus al coll de la Cals e passa per Sant Miquel de Camos que compren, e ix á Mata á Sors, e travessa la serra e passa per lo terme de Mata, e travessa per Vilavenut e passa per Ollers e per Vilademuls comprénent Ollers e Vilademuls e Gallers. e tot lo terme de Vilademuls, e ix a Avia entre Baschara y Vilabuig, e te per la Riera de Fluviá entro sus dins en la mar deus Sant Pere e pescador, e compren Empurias, e Torroella de Muntgrí a Begur e Palafrugell e Palamos, e Sant Feliu de Guixols e Tossa e Lloret e Blanes, e torna per la maresma entro sus a Sant Pol del maresma.

Aquestos son los llochs del senyor Rey que son dins la dita Vegaria.—Gerona. Canles. Llagostera. Quart. Palau. Muntalt. Palamos. Torroella de Muntgrí. e Sant Feliu de Guixols.

Dins aquesta Vegaria es la Batllia de Torroella, e de Palamos, e la terra del Comte, e den Dalmau una partida en que ells han mer imperi, e el vescomtat de Cabrera.»

Aquesta còpia, segons les clausules acostumades que segueixen, fou treta y autorisada per Pere Miquel Carbonell, arxiver real, junt ab sont fill Francisco Carbonell, co-arxiver, del llibre Denominatio Vicariarum Cathalonie, confeccionat per ordre del Rey y custodiat en lo real arxiu. Lo notari Caxas la copiá en son llibre de Notes lo die deu d' Octubre de l' any 1635.

Lo Comte á qui 's fa referencia es probablement lo d' Empuries, y lo D. Dalmau, lo vescomte de Rocaberti.

B.

SECCIÓ LITERARIA

RECORTS D' UN VIATJE

Era al principi que montava en bicicleta.

En Lluis era d' entre tots nosaltres á qui més encisava lo nou sistema de locomoció.

Quants salts, entrebancades y caygudes li havia costat l'aprenentatge, n'eran prova patent l' indeterminat nombre de xirivechs; blaus y esgarrinxades que adornavan la seva persona, com altres tantes madalles honorífiques que pregonavan, als ulls dels amateurs, valor y enteresa...

Sempre era ell l'organizador de les sortides que feyam pe'ls pobles del voltant de Figueres essent l'encant dels enbadalits pagesos que 'ns contemplavan boca oberts y estranyats de que poguessim tenirnos alli dalt sense caure...

S'acostava la festa major de La Junquera y concertarem l'anada. Haviam quedat per sortir de Figueres lo dia primer de festa després de dinar al objecte d'aprofitar les ballades de tarda y nit, sempre concurrades per lo bo y milloret de cada casa. Arrivá l'dia; sortirem; tot aná be.

Essent vora l'Hostal Nou, trovarem l'ordinari, home de genit, que mena dos cavalls de molta sanch, com ell assegura; veurens y comensar la competencia fou tot una cosa. Que passaré, que no passarás, estiguerem corrent llarga estona; los cavalls no donavan proves de cansarse y l'imperterrit ordinari seguia fuetejantlos despiadat, sens dupte per rahonar alló de la «molta sanch.»

En Lluis entussiasmat nos atiava pera vencer.

No podia esser que en les primeres sortides un... ordinari nos donés una lliadó, en deshonra de la afició que tots, y ell més que cap, veneravam! Arrivá el moment decisiu; á la sortida dels «Banyes de la Mercé» se presenta al caminant una costa soptada seguida de la corresponent descensió; allí era l'punt per fer lo nostre. Si en la pujada lográ endarrerirnos de tal manera que ja 's creya poguer cantar victoria, al arribar á dalt nos llençarem tots á la una, com empenyats per forsa uracanada, emprenent tant esgarrifosa velocitat que deixá del tot ventut al pobre ordinari, ab sos bestioles escumantes de suhor...

¡Pas á la invenció sublim!!

¡Gloria al invencible ciclisme!!

Mes está, escrit que no pot haverhi alegría ni goig, sense la co-

responent pena, igual á la purga propinada al golós després d' un ápat de Pasquia ó festa grossa. Tanta era l'alegría d' en Lluis que no s'adoná d' una regular pedra que desequilibrantlo feuli canar lo llarch de la carretera. ¡Sort que l'ordinari ja no 'ns ovrava! La cayguda no fou dolenta, mes li deixá per conseqüencia en descubert certa part del cos, que...

¡Trist fracás que l'privava de seguirnos en les rondes per la festa si no trovava una ánima compassiva que li aparedés la intempetiva finestreta!

Arrivarem á la fonda, vessant de gent forastera ab un aixam de pubilletes figuerenques que feyan denteta, esperant ansioses l' hora del ball. Tots celebravam ab riallades, que encomenavan als oyents, hoy relatant la derrota gloriosa de l'orgullós y temerari que intentá preposar la força de la bestia á l'enginy inacavable del home. En Lluis ab la ma al... lloch de la descarada obertura, procurava seguir en lo festiu esplay, de tots nosaltres, si be que la professó li corria per dins. Per fi una mamá notá la posició violenta y son poch humor, diguentli en so de pregunta y de interés:

Que te Lluis, que s'ha fet mal?

Si congoxosa era sa situació, degenerá fins á ridícula á causa de les bromes de tots nosaltres que despertavan mal reprimides rialles burletes de tots los presents. ¡Ay pobre Lluis! Totes reyan y cap se sentia capás ó no s'oferia pera calmar sa pena fentli un surgit—interinitat y retornar axis son humor de diables.

Gracies á Deu doná quan anunciaren que l'ball s'anava á començar... si, perque axis consumiria ell á solas son aburrimient y no sentiria aletejar la punxante y riallera burla de tots nosaltres.

—¡Aneuse'n y dexeume... ja vindré! nos contestá malhumorat al convidarlo. Ja era tot sol. Quina sortida més desgraciada, l'última, la última, ja ho ho juro, no vull esposarme á les mofes d'aquets companys, que lluny d'assistirme m'abandonan en un instant de desgracia y axis anava capint, fent estranys dibuixos y nervioses figures ab la cendra del puro cayguda damunt la taula... mes uns passos petits que 's sentiren primer lluny, acostantse després lo remor encarronat d'unas faldilles noves y per últim una ven dolça que l'anomenava, lo robaren á la quietut que ja li esqueya.

—Ah, Maria, es vosté, que se li ofereix?

—Venia... venia per cusirli l'estrep que l'priva de divertirse, digué errogint tota vergonyosa.

¡Com descriure l'agrahiment que brollá del cor de 'n Lluis envers qui tant bondadosament se li oferia! Fins benehi la cayguda, l'estrep y les mateixes bulles de que havia estat víctima com causes que li havian dat á coneixer la generositat d'una anima preuhada. Y cedí gustós ¡es clar! Cuatre puntades interines y quedá aparedat l'orifici causant de son passat neguit.

Desde d'aquell jorn, no un agra himent egoista, nascut del favor rebut, sino una cosa que tenia la flayror de les roses primerenques y la dolçor de la bresca melosa, fou lo que esperimentá son cor enamorat al esmentar la gentil y bondadosa cusidora.

¡Tant fortes devien esser les puntades que li doná la Maria que foren la cadena amorosa lligadora de dos cors!

En Lluis ha estat alguns anys lluny de Figueres, la patria volguda, la perla del Ampurdá!

A son retorn, que coses cambiades! Los noys que deixá petits, petits, jugant á bola, are son vinguts homes fets, molts portan ja bigoti. Los vells que han quedat, més blanchs de cabells, més encorvats cap á la terra que 'ls demana...

Y son amor? Son amor ha provat una vegada mes la vritat de la dita «l'ausencia es mare del olvit.»

L'han enterat de que la Maria es casada ab un entussiasmat ciclista, corredor de fama, guanyador dels mellors, premis en les courses velocipediques.

¡Axó l'aconsola una miqueta!

F.

Figueras Maig 1896.

Oh que bell es sentir en nit de lluna cantar un rossinyol, y tenir al costat, per més fortuna, al angelet que un vol.

Si ab tu podia may hermosa nina sentirlo jo trenar, la tristesa que avuy lo meu cor mina voldria desterrar.

Sota un arbre florit de primavera que dona encís al cor, ma vida fora ab tu, nina encisera, un idili d'amor.

Voldria en tos ulls emmirallarme bonica nina de llustrós cabell, si el si de ton amor volguesses dar-me jo podria besar lo teu front bell.

Com aucella que vola enamorada voreta l'ayre hont ha penjat son nin, apropet del teu cor, ma dolça aymada, jo voldria volar hivern é istiu.

X.

LA CAMPANA QUE CAMINA

DE GOETHE

Si n'era un noy qu'en lloch d'anar á missa á la capella, sols se dalia per fugir del poble, cada festa.

La mare diu: «Escolta bé la veu de la campana; en vá voldrás fugirne lluny; allí vindrá á cercarte.»

Pensá l'baylet: «Del campanar no hi ha por que s'allunyi.» Y fuig corrent, sempre corrent, com si fugís d'estudi.

Del campanar no 's sent la veu: «Desvariejá la mare; mes, encalsantlo, ¡ho quin esglay! brandant va la compana.

Lo pobre noy se sent glassar la sanch dins de las venas, y, ab por de veures assolit, va y ve, perduda l'esma.

Mes se refá tot d'un plegat, y, ab embranzida forta, camps y bardissas á través, cap á l'iglesia corra.

Y cada festa de guardar, lo noy, com vol sa mare, no espera, no, sentir tan prop la veu de la campana.

Traduhida per PAU J. RIERA

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 15.— LA ASSUMPCIÓ DE N.ª S.ª y s. Tarcissi mr. Diumenge, 16.—XII. S. Joaquim, pare de N.ª S.ª, Sts. Roch y Jacinto cfs. y sta. Serena vg. Dilluns, 17.—S. Lliberat ab. y s. Mamet, mrs. Dimars, 18.—S. Agapito mr. y sta. Elena vda. emperadora Dimercres, 19.—S. Magi mr., y s. Mariano cf. y s. Lluís b. Dijous, 20.—S. Bernat ab y dr. y s. Filibert ab. Divendres, 21.—S. Joana Francisca Fremiot vda. Dissapte, 22.—Sts. Sinforiá, Fabriciá y Zórich mrs.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la iglesia del Hospici Demá en la Iglesia de las Capuchinas.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del die 8 d' Agost

Table with 3 columns: Especies, Mesures, Pesetes. Lists various goods like Blat, Mestall, Ordi, Segol, Civada, Besses, Mill, Panis, Blat de moro, Llobins, Fabes, Fabó, Fassols, Monjetes, Ous and their prices.

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA 14 D' AGOST DE 1896

EFFECTES PÚBLICS

Table with 2 columns: Description of public effects (Exterior, Interior, Amortizable, Billets) and their values.

—ACCIONS—

Table with 2 columns: Company names (Banch Hispano Colonial, F. C. de Tarragona, etc.) and their share values.

—OBLIGACIONS—

Table with 2 columns: Financial instruments (F. C. Almansa Valencia y Tarragona, T. B. á F., etc.) and their values.

—CUPONS—

Table with 2 columns: Coupon types (Cubas, Per 100 Exterior, Interior) and their values.

—GIROS—

Table with 2 columns: Giro types (Franchs, Lliuras esterlinas) and their values.

Telegrama de la casabancaria J. LLINÁS Y C.ª.—Gerona.

SECCIO D' ANUNCIS

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antiga y tan acreditada casa se dedica unicament al comer de XACOLATES, SUCRES, CAFÉS y THÉS.

Reb directament los llegítims sucres de la isla de Cuba, els cafés de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CÉYLAN; de a quí el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la calitat y puresa d' ell.
Recomana que per obtenir un bon café aromátich y fort se usin las barrexas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, aixis com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bulli puig que deu ésser una pura infusió.

Gran surtit de THÉ del Nort de Xina y del Japó. Aquesta excelent beguda sols pot obtenirse en las clases di-
as ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENLANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta clase es el mes fort y deu emplearse en menos quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival á 4 lliures d' altres thés.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell y 'l cap blanc te desfigura, t' he de dar un bon concell: si 't vols tenyir be 'l cabell fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

EDICIÓ DE PROPAGANDA
DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALA, de Sabadell"

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada m presió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Catala» de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la lista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y as bases definitivament aprobadas para la Constitució regional catalana, se ven al preu de DOS PESETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

MEDICAMENTS ACREDITATS RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfits GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, despena la gana, cura l' anémia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les convalecencias: Ampolla 10 rals.

Vi restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per excelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. Ampolla 12 rals

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimuland de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: Preu 8 rals.

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor Conde del Asalto, 14.—BARCELONA
Al detall en totes les farmacies.

Gran Sastreria «La Ampurdanesa»

DE

Joseph Puig y Fábregas



SASTRE DE LA REAL CASA

Plassa del Oli.—GERONA.

Ultimas novetats.—Géneros de moda per senyoras y caballers.

Preus modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera 'l que s' encarregui expressament.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893	87,949,791'98 ptes
Actiu en idem.	15,337,928'87 »
Sinistres pagats fins á idem.	32,82,316'69 »
Reserves ó fondos de segur á idem.	4,178,675'62 »

Les principals classes de segur son:
Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Misto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' aca ba lo pago de las primes.

Aquestos segurs participan en un **50** per **100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT
Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats pera la próxima temporada; los prens sumament económicos.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS
Especialidad en trajes pera col-legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

FONTBERNAT---Callista

—(Ulls de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS Á DOMICILI
PROGRÉS, 23---Perruqueria.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament á
SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent á Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guytó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.
SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pesettes la pessa.

Cromos, motlures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca».

Redacció y Administració. Cort-Real núm. 7.—1.º

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona.	1	peseta	trimestre
Fora.	1'25	id.	id.
Estranger.	1'50	id.	id.

Un numero sol, 10 céntims

IMPREMPTA Y ENQUADERNACIÓ

MANEL LLACH

Ferreria Vella, 5

GERONA

Mercaders (Neu) 12

Impressió de tota clase d' obras, folletos, circulars, sobres, paper comercial, tarjetas, esquelas mortuorias, facturas y demés objectes referents al ram d' Imprempta.

Assortit de tots los documents y demés objectes pera la Guardia Civil.

Documents pera los Municipis y Jutjats municipals.

Encuadernació de tota clase de llibres per luxosos que sian.

Preus sumament baratos

500 fulls de paper comercial timbrat 5 ptes. | 1000 sobres comercials timbrats 5 ptes.

FERRERIA VELLA, 5---GERONA